

Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32222>

Özet

Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği (ÜAPÖ), üniversite öğrencilerinin alkol kullanımı sonucu karşılaştıkları bireysel ve sosyal problemleri değerlendirmek amacıyla tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Akın ve Yılmaz (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin yapısal bütünlüğünü koruyarak, iki boyutlu ve 8 maddeden oluşan yapının Türk kültürüne uygunluğunu Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile sınımlanmış ve ölçeğin yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik özelliklerine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Üniversite öğrencileri, alkol problemleri, ÜAPÖ, psikometrik özellikler, uyarlama, doğrulayıcı faktör analizi, iç tutarlılık, gençlikte alkol kullanımı.

Yazarlar

Ahmet Akın, Ayşenur Yılmaz

Amaç

Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği'nin temel amacı, yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören bireylerin alkol tüketimi nedeniyle yaşadıkları sorunların (hem bireysel hem de sosyal sonuçlar açısından) sıklığını ve şiddetini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle riskli alkol kullanımı davranışları ve bu davranışların yol açtığı olumsuz sonuçları tespit etmede klinisyenlere ve araştırmacılara yardımcı olmak üzere geliştirilmiştir.

Yapı

ÜAPÖ, alkol kullanıma bağlı olarak ortaya çıkan problemleri ölçen iki temel boyuttan oluşmaktadır. Bu iki boyut, öğrencilerin yaşamlarında alkolün yarattığı farklı problem alanların temsil eder:

Sosyal Problemler Alt Ölçeği: Alkol kullanımının kişilerarası ilişkilerde, akademik performansta veya yasal konularda yarattığı zorlukları kapsar.

Bireysel Problemler Alt Ölçeği: Alkolün kişinin kendi sağlığı, psikolojik durumu veya kişisel güvenliği üzerindeki olumsuz etkilerini ve zararlarını kapsar.

Türkçe formu 8 maddeden oluşmakta olup, her iki boyutun da yapısal olarak ayrıldığı Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarıyla desteklenmiştir.

Geçerlik

Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik çalması, ölçeğin kavramsal yapısının verilerle ne ölçüde uyumlu olduğunu belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, ölçeğin orijinal formunda bulunan iki faktörlü yapısının doğrulanması için yapı geçerliliği Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemi kullanılarak incelenmiştir.

DFA sonuçları, 8 maddeden oluşan ve iki boyuta ayrılan ÜAPÖ'nün iyi uyum indeksleri sergilediğini göstermiştir. Elde edilen uyum indeksleri şunlardır: $\chi^2= 63.27$, $sd= 18$, $RMSEA= .091$, $NFI= .96$, $RMR= .018$, $SRMR= .053$, $CFI= .97$, $IFI= .97$, $RFI= .94$, $GFI= .95$. Bu değerler, ölçek yapısının kabul edilebilir düzeyde olduğunu işaret etmektedir. Ancak, analizin detaylarında 3. ve 6. maddeler arasında ikili hata kovaryans tanımlanması gerekliliği belirtilmiştir. Bu durum, bu iki maddenin ölçtüğü hata varyanslarının birbirine ilişkili olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, maddeler arasındaki tutarlılık inceleyen iç tutarlılık yöntemiyle belirlenmiştir. Likert tipi ölçekler için yaygın olarak kullanılan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Yapılan analizler sonucunda, ÜAPÖ'nün alt boyutları ve bütünü için aşağıdaki güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir:

Sosyal Problemler Alt Ölçeği: **.74**

Bireysel Problemler Alt Ölçeği: **.95**

Ölçeğin Bütünü: **.86**

Özellikle bireysel problemler alt ölçeğinin ve ölçeğin genelinin güvenilirlik katsayıları oldukça yüksek olup, sosyal problemler alt ölçeğinin katsayısı da kabul edilebilir düzeydedir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, çok değişkenli istatistiksel çözümleme türü olup, değişkenler arasındaki karmaşık bağımlılığın kökenini araştırarak verilerin daha anlamlı ve özet bir biçimde sunulmasını sağlar. ÜAPÖ'nün yapısal doğrulanması amacıyla kullanılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), önceden teorik olarak oluşturulmuş bir yapıyı (bu durumda iki boyutlu, 8 maddelik yapı) ampirik verilerle ne derece uyumlu olduğunu sınınamaya yönelik güçlü bir yöntemdir.

Akın ve Yalınz (2016) çalışmasında, DFA, orijinal ölçeğin iki boyutlu yapısının Türkçe verilerle

doğrulanması amaçlarına hizmet etmektedir. Analiz sonuçları, ölçeğin 8 madde ve iki boyuttan oluşan yapısının iyi uyum gösterdiğini kanıtlamış, böylece ölçeğin yapısal geçerliliği desteklenmiştir. Ancak, model iyileştirmesi amacıyla 3. ve 6. maddeler arasında tanımlanan ikili hata kovaryansı, bu iki maddenin örtülen bir içerik veya bağlamı paylaştığını düşündürmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarılama

Format: 8 madde, 2 boyutlu, 5'li Likert tipi derecelendirme

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri

Yaş Grubu: Genç Yetkinlik (Üniversite Çağı)

Popülasyon Detayları: Yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: 5'li Likert (1= asla - 5= on kez ve üzeri). Katılımcılardan, alkol kullanmaına bağlı olarak belirtilen problemleri ne sıklıkla yaşadıklarını bu aralıkta idarelemeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Alkol kullanma, riskli davranışlar, psikometri, uyum indeksleri, iç tutarlılık katsayısı, gençlik, üniversite yaşamı, sosyal problemler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ahmet Akin

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Saılanan kaynakta belirtilmemiştir (N/A).

İletişim E-posta Adresi: ahmet.akin@medeniyet.edu.tr

Yazın Adresi: İstanbul Medeniyet Üniversitesi (E-posta adresinden çekilme yapılmıştır).

İzinler, Ücretler ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarılama): 2016

İzinler ve Ücretler: Ölçek akademik bir dergide yayımlanmıştır ve bilimsel araştırmalarda kullanma için yazar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Akın, A. ve Yalınz, A. (2016). Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği (ÜAPÖ) Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Akademik Bakış Dergisi*, 53, 147-153.

Baloğlu, M. & Karadağ, E. (2008). Faktör analizi üzerine temel bilgiler ve uygulamalar. (statistiksel çözümlenmeye atıf kaynağıdır.)

Bayram, N. (2010). Yapısal eşitlik modellemesi: Lisrel uygulamaları. (DFA tanımına atıf kaynağıdır.)

Karasar, N. (1994). Bilimsel araştırma yöntemleri. (Cronbach Alfa tanımına atıf kaynağıdır.)

Ölçeğin orijinal PDF versiyonuna ait bağlantı aşağıdadır:

[universitedeki-alkol-problemleri-olcegi-toad.pdf](#)

Akademik Bakış Dergisi makalesine ait bağlantı: [akademikbakis.org](#)

Üniversitedeki Alkol Problemleri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Sağlanan kaynak içerikte ölçeğin maddeleri yer almamaktadır. Bu nedenle, maddeler bu bölümde sunulamamıştır.